

MITÄ ON USKO?

1.

Epäily ja usko.

Epäily on välttämätön sille ihmiselle, joka tahtoo uskoa. Ken ei koskaan ole uskonnollisessa merkityksessä epäillyt, hän ei liioin ole tuntenut uskon autuutta. Tie uskoon käy epäilyksen kautta. Sillä mitä epäily on? Rehellinen epäileminen on etsimistä, totuuden etsimistä. Se on sielun vapauttamista ja pelastamista ajatuskuvista, jotka sitä kahlehtivat. Se on mielen puhdistamista epäjumalain palveluksesta. Ja mitä usko on? Se on totuuden löytämistä, jumalan vastaanottamista ihmisen sieluun, eikä jumala tietenkään voi ilmottaa itseään tajunnalle, joka on täynnä vääriä kuvia hänestä.

Surkutellen puhuvat »uskovaiset» ihmisestä, joka »kadottaa lapsuutensa uskon». Hän on hylännyt jumalan, kääntänyt selkänsä totuudelle ja kulkee kadotusta kohti. Tämä on totta ainoastaan siinä tapauksessa, että ihminen laiskuudesta ja välinpitämättömyydestä ei vaivaa itseään uskolla enemmän kuin epäilykselläkään. Mutta se ei ollenkaan pidä paikkaansa epäilijästä. Epäilijä ajattelee ja etsii. Epäilijä on käynyt läpi ensimmäisen heräymyksen, jäjen heräymyksen, joka näyttää ihmiselle, että hänen uskonsa on ollut ilman tietoa, ilman pohjaa, että se on ollut tyhjään perustettu.

Hän uskoi jumalaan, joka oli maailman luonut, maailman ja ihmisen, jumalaan, joka oli kaikkivaltias, kaikkilhyvä, kaikkiviisas. Tämä jumala oli antanut ihmiselle vapaan tahdon, jonka avulla ihminen saattoi valita itselleen joko iankaikkisen autuuden tai ikuisen kadotuksen. Mutta kun hänen silmänsä katselivat kaikkea pahaa maailmassa, kun hän näki, miten vähän ihmiset välittivät taivaallisesta autuudesta, kuinka paljon mieluummin he valitsivat ajallisen hyvinvoinnin kuolemantakaisen kadotuksenkin uhalla, silloin hän alkoi epäillä. Kun hän huomasi oman heikkoutensa, kun hänelle selvisi, kuinka mitätön itse asiassa hänen tahtonsa vapaus oli, silloin hänen epäilyksensä kasvoi yhä voimakkaammaksi. Ja kun hän lopulta ymmärsi, etteivät toiset ihmiset tietäneet – enemmän kuin hänkään – oliko koko luojaa olemassakaan, kun päinvastoin tiedekin todisteli, että maailman syntyä ja kehitystä saattoi hyvinkin ajatella ilman luojaa – silloin hänen uskonsa kuoli. Hän tuli epäilijäksi.

Mutta hän ei heittäytynyt välinpitämättömäksi henkiseksi laiskuriksi. Hän oli epäilijä, mutt´ei pilkkaaja. Hän etsi ja ajatteli, hän luki ja tutki. Materialismi, joka koko pitkälle tyydytti hänen järkensä vaatimuksia, herätti hänessä kumouksellisia tunteita. Jos materialismi oli tosi, silloin elämä oli tyhjä ja tarkotukseton: sillä ei ollut siveellistä arvoa. Hyvä ei ollut itsessään minkään arvoinen – sen arvo riippui sen tuottamasta hyödystä. Hyvä ja epäitsekäs ihminen oli naurettava, koska hänen usein »kävi huonosti» maailmassa: toiset vetivät häntä nenästä ja elivät hänen

kustannuksellaan. Ei mikään jumala häntä säälinyt, ei mikään taivaallinen oikeus hyväksynyt hänen hyvyttään. Turha oli materialismin kannalta kaikki, millä oli itsessään siveellistä arvoa. Jos ihminen tahtoi olla hyvä, oli se hänen oma asiansa. Kukaan jumala ei siitä välittänyt. Taivas ei hymyillyt hänen hyvydelleen, eikä ollut taivaassa jumalaa, joka olisi tukenut häntä taistelussa, auttanut ahdistuksessa, kunnellut hänen rukouksiaan.

Mutta epäilijän rinnassa eli tunne, uppiniskainen tunne, joka vaatimalla vaati arvontoa hyvälle. »Hyvähän on arvokas!» se sanoi, »elämällä täytyy olla siveellinen tausta!» Jos nuori terve ihminen pelastaa sairaan vanhuksen hukkumasta, mutta itse menettää henkensä pelastustyössään, ei kukaan kiellä ihailuaan ja kunnioitustaan pelastajan epäitsekäältä teolta. Ei kukaan ajattele »hyötyä». Materialistisen hyödyn kannalta nuori ja terve mies olisi saanut jäädä eloon, raihmainen vanhus sitä vastoin kuolla. Mutta ihmisen sisäinen vaisto ei käytä semmoista kieltä. Se vaikenee hyödyn edessä, se ei ymmärrä sitä, vain hyväksyy siveellisen teon semmoisenaan ja sanoo: »oikein teit.» ...»Oikein» – kummallinen sana, jota ei ole materialistin sanakirjassa muutenkuin numeroiden yhteydessä. Ja noihin sanoihin »oikein», »hyvin», »jalosti», »epäitsekäästi» sisältyy kuitenkin kokonainen maailma ja kokonainen maailmankatsomus siveellisine mittapuineen! Mutta se maailmankatsomus ulottuukin kauas ulkopuolelle materialismin rajoja.

Epäilijä epäilee myös materialismia. Hän etsii ja tutkii. Uskonto antoi elämälle siveellisen taustan, materialismi riisti taustan – minne joutui elämän siveellinen arvo? Ihmiselämä ilman siveellistä arvoa oli kuitenkin kuolema ihmiselle ja ihmisyydelle – kenties sittenkin uskonnossa piili jotain totuutta pohjalla, kun vain sen perille pääsisi.

Sitten epäilijän käsiin joutuu teosofinen kirja. Ja luettuaan yhden, pohdittuaan sitä, ihmeteltyään ja ilostuttuaan, hän hankkii itselleen toisia ja tutustuu pian teosofiseen kirjallisuuteen. Nyt hänelle avautuu kuin uusi maailma. Hänen järkeään ravitaan aivan toisella tavalla kuin materialismissa. Sen eteen levitetään maailmankatsomus, joka ei kiellä elämän henkisiä ja siveellisiä arvoja, mutta siitä huolimatta tekee perin luomontieteellisen vaikutuksen suurilla loogillisilla ääriävoillaan. Oppi jälleensyntymisestä se eniten ihmetyttää ja pistää silmiin. Sen mukaan ihmisessä piilee kuolematon henkiminuus, joka uudestaan ja uudestaan syntyy maan päälle, käy täällä ikäänkuin koulua, kasvaa, kehittyy, viisastuu – saavuttaakseen lopulta täydellisen ihmisen ihanteellisen päämäärän. Jos niin on, ei todellakaan ihmiselämä ole tyhjä ja tarkotukseton. Tämä jälleensyntymisoppi tyydyttää sekä tunnetta että ajatusta. Suurenmoinen on se kuva elämästä, mikä jälleensyntymisopin valossa näyttäytyy etsijälle.

Harkittuaan asiaa epäilijä kuitenkin huomaa, ettei jälleensyntymisoppikaan yksin riitä ratkaisemaan kysymystä elämän siveellisestä taustasta. Sillä jos materialismiin on taipuvainen, saattaa jälleensyntymistäkin ymmärtää materialistisesti. Ja silloin tekee mieli sanoa näin: maailman kehitys tapahtuu koneellisesti; koko elämä on lakisiteistä aineellisuutta karkeammasta hienoimpaan asti; henkikin on aivankuin äärettömästi

ohennettua ainetta; ihmisen henkiminuus on tavallaan aineellinen ja siis koneellisten lakien alainen; senkin kehitys tapahtuu automaattisesti itsestään, vapaata tahtoa ihmisellä ei ole; kohtalo kulettaa hänet elämien vierieissä täydellisyden päämäärää kohti, yhdentekevä, tahtoiko ihminen vai ei; ihminen on ilman ansiota, mutta myös ilman vastuutta; tietämättömyytensä kautta ihminen tulee vastustaneeksi elämän lakeja — siitä seuraa kärsimys ja paha; mutta kun hän valistuu, kun hänen tietonsa kasvaa, hän välttää pahan ja sitä seuraavan kärsimyksen.

Sillä tavalla ymmärrettynä ei teosofinenkaan maailmankatsomus olisi muuta kuin salapukuista materialismia, fatalismia, kohtalonuskoa, determinismia, predestinatsioonia, ihmismvapauden kieltämistä. Semmoisena se ei epäilijää tyydytä.

Mutta teosofian henki onkin toinen. Se päinvastoin puhuu ihmisen vapaudesta, hänen vastuunalaisuudestaan ja itsemääräämisvallastaan. Siis lienee joku toinen oppi, joka asettaa koko elämän uuteen valoon ja määrittelee uudella tavalla jälleensyntymistäkin. Mikähän se oppi lienee? Epäilijä on kyllä luvuissaan sitä kohdannut, on kiinnittänyt siihen ohimenevää huomiota, mutta ei tarkemmin sitä ajatellut. Se on oppi kehittyvästä jumalasta. Jumala asuu ihmiskunnassa, sanoo teosofia, ja jokaisessa ihmisyksilössä, ja eläen ihmisissä ihmiskunnan elämää jumala tulee itsetietoiseksi. Tämä on oppi Logoksesta.

Logos-oppi ei heti ole mieltäkiinnittävä, koska se tuntuu perustuvan jonkinlaiseen uskonnolliseen metafysiikkaan, josta ei ole positiivista tietoa. Ihminen on silminnähtävästi olemassa ja ihmishengen jälleensyntymistä saattaa pitää totena — mutta ken tietää mitään jumalasta, kehittyvästä tai täysin kehittyneestä? Näin ajattelee ensin epäilijä-etsijä. Mutta myöhemmin hänelle selvenee, että jollei hän tahdo olla materialisti, s. o. aineeseenuskoja, täytyy hänen uskoa siihen toiseen todellisuuteen, josta hän on tietoinen ja joka itse asiassa on hänelle paljon läheisempi ja tutumpi kuin konsanaan aine. Tämä toinen todellisuus on henki eli tajunta. Tajuihin olento hän ihmisenä on, ei paljastaan eikä ensi sijassa ruumiillinen. Tunteista ja ajatuksista on hänen ihmisyytensä kokoon kyhätty, niissä ja niiden aiheuttamissa teoissa on hänen ihmisarvonsa. Aineellisen maailman sokaisema hän on, ellei hän ymmärrä ja näe, että tajunta on hänen todellinen olemuksensa. Mutta kun hän sen älyää ja myöntää, silloin todella maailma hänen silmissään muuttuu.

Maailma muuttuu nyt hengen eli tajunnan ilmennyskentäksi. Ja kun kerran on kaksi todellisuutta, aineen ja tajunnan, silloin tajuntakin muodostaa oman maailmansa, jolla on omat salaisuutensa ja omat lakinsa. Miksei itse asiassa tajunnan maailman suurin salaisuus olisi jumala, sen syvin elämänlaki jumalan tahto? Miksei ihmisen tajunta voisi olla ikäänkuin osa jumalan tajunnasta, ikäänkuin pisara jumalan tajunnan meressä, ikäänkuin väline, jonka avulla jumalan tajunta yksilöllisenä muotona ilmenee? Jumala tällä tavalla käsitettynä ihmismaailman ja samalla kosmoksen sisäisenä tajuntana, saa nyt toisen luonteen. Onko hän aineellisen maailman luoja, sitä ei saata muitta mutkitta ratkaista eikä semmoinen ratkaisu ensi kädessä ole tarpeenkaan. Hän, jumala on aineelliseen maailmaan samassa suhteessa

kuin ihmisenkin tajunta, s. o. hän ilmenee aineellisen ilmiömaailman välityksellä ja pyrkii sen herraksi, mutta mitään ehdotonta valtaa hänellä ei sen yli ole. On aivankuin jumala taistelisi aineellisuutta vastaan, ollen niinkuin ihminenkin sen kahlehtima, mutta ikäänkuin hän samalla vallottaisi siitä yhä suurempia aloja valtikkansa alle, nousten voittajana aste asteelta aineen herraksi. Kivikunnassa jumalan tajunta on uinuvassa tilassa, mutta ihmisessä se herää itsetietoisuuteen. Kehityksellä on henkinen puoli.

Tämä uusi näkökanta hämmästyttää epäilijää-etsijää, mutta tyydyttää merkillisellä tavalla hänen tunnettaan. Ristiriitaiset tunnelmat hälvenevät hänen mielestään ja hän tuumii itsekseen, että jos tämä olisi totuus, hän uskoisi siihen mielihyvällä. Mutta epäilijänä hän tietenkin kysyy: onko se totuus?

Ja siihen kysymykseen hän sitten odottamatta saa vastauksen itse elämältä – itse elävältä jumalalta. Se tulee kokemuksen kautta. Epäilijä saa kokea henkisen herämyksen, joka lopullisesti vastaa hänen kysymykseensä. Hän saa kokea, että jumala on ja mikä jumala on. Hän saa kokea, että jumala on juuri tuollainen taisteleva ja voittava henkinen tajunta. Ja hänessä herää usko. Epäilijästä on tullut uskoja.

Ja nyt meidän tulee tarkemmin katsoa, mitä tuo n. k. usko on ja minkälainen on sen sisältö eli jumala.

Pekka Ervast.

(Tietäjä 1918 Tammikuu N:o 1, s. 2-6)

MITÄ ON USKO?

II.

Uskon psykologia.

Ihmiset lakkaamatta pettyvät toistensa suhteen, kunnes oppivat toisiaan rakastamaan. He luovat kuvia itselleen toisistaan ja särkevät toistensa kuvat, ja kun kuva on pirstaleiksi lyöty, muuttuu usein kuviteltu rakkaus vihaksi. Rärkeimmässä muodossaan esiintyy tämä, kun jokin ihminen nostetaan julkiselle jalustalle henkisen etevämyytensä nojalla ja jokainen sitten kuvittelee häntä oman mielensä mukaisesti täydelliseksi. Pettymys on suuri, kun hänet huomataan kuolevaiseksi personalliseksi olennoksi omituisuuksineen ja erityisyyksineen, ja ihmisten ihailu muuttuu siveelliseksi närkästykseksi, jopa halveksuksi ja vihaksi. „Minä rakastin häntä niin ja uskon häneen, mutta hän ei ollutkaan rakkauteni ja uskoni arvoinen“, sanoo jokainen pettyessään.

Salaisuus on kuitenkin se, etteivät pettyneet häntä rakastaneet. Rakkaus ei pety. Rakkaus avaa silmänsä – ja rakastaa enemmän. Rakkaus ei vaadi täydellisyyttä kaavojen mukaan. Rakkaus näkee kaiken täydelliseksi. Kuta enemmän rakkaus oppii tuntemaan totuutta, sitä suuremmaksi rakkaus kasvaa. Ottakaa vaarin, ihmiset, jotka rakastatte, ja oppikaa, sillä teidän rakkautenne pannaan koetukselle. Ihailu ja kuvittelu häviää, mutta rakkaus pysyy. Epäjumalat syöstään jalustoiltaan, mutta todellisen jumalan kasvot alkavat näkyä. Jumala on, mutta epäjumalat ovat meidän itsemme tekemiä.

Teimme viime luvussa sen havainnon, että jumalan laita on sama kuin meidän ihailumme inhimillisten esineiden. Meitä opetetaan ihailemaan jumalaa kaikki-
viisaana, kaikkivaltiaana luojana ja mielikuvituksessamme muodostamme hänestä mitä mahdottominman ja ristiriitaisimman kuvan, luomme hänestä epäjumalan ja teenme siten sen synnin, josta Mooses meitä varoitti. Sanomme uskovamme tuohon mielikuvaamme ja rakastavamme jumala. Mutta kuinka semmoinen olisi mahdollista? Selvää on, että kun silmämme aukenevat näkemään kuvamme ristiriidat, uskomme haihtuu ja kuviteltu rakkautemme muuttuu välinpitämättömyydeksi, halveksuksi tai vihaksi. Sillä kuviteltu oli sekä rakkautemme että uskomme. Todellinen rakkaus syntyy vasta sitten, kun opimme järkevästi ajattelemaan jumalaa, ja todellisen rakkauten ohella todellinen usko. Usko ja rakkaus ovatkin yhtä. Sillä rakkaus ei ole paljasta tunnetta enemmän kuin uskokaan. Molempien salaisuus piilee syvennmällä.

Missähän on uskon alkujuri? Herääkö usko itsestään vai onko ihmisen vallassa pakottaa itseään uskomaan? Mitä sanoo kokemus?

Tietysti sanaa „usko“ voidaan käyttää eri merkityksissä. Sillä voidaan tarkoittaa puhtaasti älyllistä toimintaa, jolloin se on niiden ja näiden tosiseikkojen totenapitämistä. Voimme uskoa, että Amerikka on olemassa, vaikkemme ole siellä käyneet, että maa kiertää auringon ympäri, vaikka silmälle näyttää päinvastoin, j. n. e., kun vain järjellemme esitetään päteviä syitä uskoon. Usein kyllä uskonnollistakin uskoa sekotetaan tällaiseen totenapitämiseen, jolloin arvellaan, että joidenkuiden opinkappalten, esim. kristillisen kirkonopin todeksi tunnustaminen on uskoa sanan uskonnollisessakin merkityksessä. Tämä on kuitenkin päivän selvä erehdys. Uskonnollinen usko ei ole paljastaan eikä ensi kädessä älyn toimintaa. Sen todistaa kokemus.

Kokemus näyttää, että on olemassa usko, joka täyttää ihmisen sielun ja mielen, vallottaa hänen tunnemaailmansa ja kirkastaa hänen järkensä. Kaikki kertomukset uskonnollisista herämyksistä viittaavat siihen, että usko on paljon, paljon enemmän kuin älyllinen hyväksyminen, että se on sisäinen voima ja näkemys, joka herää ihmisessä, puhdistaa – ainakin hetkeksi – hänen olemuksensa pahasta ja antaa hänen elämälleen uuden siveellisesti korostetun sisällön. Usko on mahtavimpia psykologisia voimia. Ja kokemus todistaa, että se herää itsestään. Ihminen ei voi sitä pakottamalla pakottaa. Korkeintaan ihminen voi jouduttaa sen tuloa. Ja eräessä merkityksessä

ihminen aina aiheuttaa sen syntymistä. Sillä usko ei herää ihmisessä, ellei hän ole jumalaa eli totuutta etsinyt, ellei hän Jaakobin lailla ole paininut jumalan kanssa, kunnes jumala on hänet siunannut. Mutta ellei „jumala ihmistä siunaa“, ei usko hänessä herää.

Tämän ymmärrämme paremmin, jos heitämme silmäyksen inhimilliseen psykologiaan. Vanhan tutun jaotuksen mukaan ihmisen sieluelämässä ilmenee kolme peruskykyä: tieto, tunto ja tahto. Muuan uudemman sielutieteen haara tahtoi näistä poistaa viimeainitun – tahdon – sen nojalla, että ihmisessä ei ilmene puhdasta tahtoa: se mitä tahdoksi kutsumme on joko tunteen tai ajatuksen aiheuttama sielullinen liikehtiminen vailla omaperäistä taustaa. Kun me „tahdomme“ jotakin, on se vain mielikuva, joka pyrkii toiminnassa purkautumaan. Me „tahdomme“, ja tahtomme on joko himoa ja mielitekoa tai järjen aiheuttamaa itsepakotusta. Sehän näkyy uskonnollisestakin elämästä, sanovat nämä tahdonkieltäjät. Ihminen tahtoo elää uskonnollista elämää sentähden että hänen uskonsa hyväilee hänessä jotain salaista tunne-elämää; tai sentähden että hänen järjensä on vakuutettu jostain siveellisestä velvollisuudesta, esim. helmasynnistään luopumisen velvollisuudesta. Ja senpätähden ihmisen uskonnollisessa elämässä usein ilmenee vaikeita ristiriitoja, kun tunne ja järki käyvät eri suuntaan. Tunne pyytää „tee“ ja järki sanoo „älä tee“. „Tahdolla“ ei ole muuta edessään kuin kallistua joko tunteen tai järjen puoleen – liian usein edellisen, moittii ihminen itseään. Näyttää siis todella kuin tahdonkieltäjillä olisi kokemus ja todellisuus puolellaan. Ihmisen jokapäiväinen tahto on ainakin sangen ontuvaa laatua.

Väärin on kuitenkin kieltää tahto. Todistettu on ainoastaan, että tahdon ilmennys on riippuvainen toisista sielunkyvyistä ihmisen jokapäiväisessä elämässä, mutta avoimeksi jää kysymys, eikö tahto itsessäänkin voisi toimia. Ja jos kysymme, eikö ole mitään sieluntilaa, jossa tahdon elämä selvemmin vaikuttaisi ja näkyisi, saamme tähän myöntävän vastauksen kokemukselta: semmoinen sieluntila on todellinen uskonnollinen usko. Usko on itse asiassa ihmisen tahdon heräämistä.

Koska, kuten sanotti, usko herää? Kun ristiriita järjen ja tunteen väliltä haihtuu, kun sopusointu sisäisessä elämässä saavutetaan. Niinkauan kuin ristiriitaa on olemassa, on myös tahto riippuvainen toisesta tai toisesta, on joko järjen tai tunteen palveluksessa. Mutta kun järki ja tunne kohoavat sopusointuun, silloin tahto uskossa herää ja pääsee vapaasti vaikuttamaan. Tahto on ihmisen sisäinen jumalallinen voima, ja usko on tahdon heräämistä.

Uskosta on hebrealaiskirjeessä erittäin syvälinen määritelmä. 11 luvun ensimmäinen säe kuuluu Bibliaseuran suomennoksessa: „mutta usko on luja luottamus siihen, mitä toivotaan, vakaumus asioista, jotka eivät näy“. Kun tarkastamme kreikkalaista tekstiä, huomaamme kuitenkin suomennoksen pintapuoliseksi, jopa vääräksikin. Lause kuuluu kreikaksi: *esti de pistis elpizomenoon hypostasis, pragmatoon elenkos ou blepomenoon*. Suomentamalla sanasta sanaan saamme tästä seuraavan käännöksen: „mutta usko on toivottujen (asiain) hypostaasi,

näkymättömien tekojen todiste.“ Tämmöinen sanatarkka suomennos on tietysti kääntäjistä ollut mahdoton, koska he eivät sitä olisi ymmärtäneet. Se se kuitenkin tarkasti vastaa alkutekstin henkeäkin.

„Usko on toivottujen asiain (eli tekojen) hypostaasi.“ Mitä on hypostaasi? Latalainen raamattu sanoo *substantia*. Molemmat nämät sanat merkitsevät „aineellinen perusta“. Usko on siis „toivottujen asiain aineellinen perusta“, ehto, jota ilman ihmisen toivomus ei toteudu. Tämä on totta jokapäiväisenkin elämän suhteen. Vahva usko auttaa ihmistä maallistenkin toivomusten saavuttamisessa. Kuinka paljon enemmän taivaallisten ja näkymättömäin! Sillä niiden puoleen on uskonnollinen usko kääntynyt. Usko tässä merkityksessä tavoittelee yhä lähempää suhdetta ihmisen ja jumalan välillä, yhä suurempaa valtaa synnin ja pahan yli, yhä kasvavaa täydellisyyttä, epätitekyä, rakkautta. Nyt usko juuri on näiden tavoittelujen ja pyrkimysten ehdoton ehto, sillä uskossa vasta ihmisen todellinen tahto on herännyt. Ja kun sanotaan että usko on toivomusten „aineellinen perusta“, viitataan siihen, että usko yksin (eli tahdo) saa näkymättömän maailman aineellisuuden liikkumaan. Näkymätön käy aina ennen näkyvästä. Jos mitä toteutuu eli tapahtuu fyysisessä maailmassa, on se ensin toteutunut näkymättömässä. Näkymätön on siis muovailtava, jos mieli saada muutoksia aikaan näkyväisessä. Jumalan tahto tapahtuu ensin taivaissa, sitten maan päällä. Kun ihminen tahtoo toteuttaa jumalan tahtoa maan päällä, täytyy hänen se ensin tehdä tajuntansa sisäisissä taivaissa. Tämä on mahdollinen uskon kautta. Uskossa ihminen luo, sitten luotu ilmenee.

Sentähden hebrealaiskirje lisää: „usko on näkymättömien tekojen todiste.“ Usko on todistuksena siitä, että ihminen suorittaa näkymättömiä tekoja. Usko on näet olemista, elämää, ja henkisesti katsoen olemisen yksin on toimintaa. Kovasydäminen ihminen, joka tilapäisesti, sattumalta suorittaa hyvän työn, ei henkisesti katsoen ole hyvää tehnyt. Henkisesti pysyy, että hän on kovasydäminen. Henkisesti hän suorittaa kovasydämisiä tekoja, luo ympärilleen kovasydämistä ilmapiiriä. Auttavainen ja lempeä ihminen sitä vastoin suorittaa henkisesti lempeitä tekoja ja luo ympärilleen auttavaista ilmapiiriä. Jos tämä pitää paikkansa heikossa muodossa jokapäiväisessä elämässä, on se elinvoimaisinta todellisuutta uskosta puhuttaessa. Ihminen, joka uskoo, on henkisesti katsoen alituudessa toiminnassa. Uskollaan ja uskossaan hän intensiivisesti ja lakkaamatta muovailee näkymättömän maailman aineellisuutta. Hän luo ympärilleen paratiisia ja taivasta, hän elää iankaikkista autuutta, hän täyttää jumalan tahtoa. Hänestä leviää kuin auringosta eloa uhkuvia ja eloa antavia säteitä, jotka sytyttävät toisissa jaloja tunteita ja ajatuksia ja kiihottavat jaloihin tekoihin. Hänen elämänsä on yhtä toimintaa, vaikka hänen toimintansa onkin vain hänen olemisessaan, hänen uskossaan. Hänen uskonsa onkin tämän hänen toimintansa, näiden hänen „näkymättömien tekojensa“ todistus.

Usko on siis merkillinen psykologinen voima, emmekä sitä ymmärtäisi, ellemmme tietäisi, että se on ihmisen jumalallisen tahdon ilmausta.

Nyt meidän on katsottava, mikä uskomme sisältö on oleva, ja siinäkin voimme ottaa oppaaksemme hebrealaiskirjeen.

Pekka Ervast.

(Tietäjä 1918 Kesäkuu N:o 2-6, s. 52-56)

MITÄ ON USKO?

III.

Uskon sisältö.

Se usko, josta tässä puhumme ja jota viime luvussa koetimme psykologisesti perustella, on lyhyesti sanoen uskoa jumalaan. Uskon sisältö on täten jumala. Mutta mitä „jumala“ merkitsee? „Jumala“ on monivivahteinen ja samalla epämääräinen käsite. Tuskin monellakaan ihmisellä on identtinen käsitys jumalasta. Onko nyt todellinen usko yhtä epämääräinen? Saattaako sen sisältö – jumala – olla niin häälyväinen, että itse usko on aivankuin erilainen eri ihmisillä?

Tavallaan ja tavallaan ei. Jos ajattelemme uskon muodollista sisältöä tai paremmin sanoen: jos annamme yksilöllisen uskon kuvata sisältöään loogilliselle järjelle, silloin luultavasti saamme erivivahteisia kuvauksia, riippuen kunkin yksilön älyperäisestä omintakeisuudesta ja muista eroavaisuuksista, mutta jos pidämme silmällä uskon henkistä sisältöä, sen periaatteellisia ääriäviä ja sen psykologista kehystä, silloin selviää meille uskon oleellinen sisältö, joka on sama aina ja kaikkialla. Pohjaltaan usko on kokemusta ja elävää elämää. Sentähden se on kehityksen alainen, ja se joka uskossa on kehittyneempi, on samalla viisaampi ja saattaa suuremmalla tiedolla, kuvata uskon äyllistäkin sisältöä. Kaikissa todellisissa uskonkunnissa on olemassa jonkinlainen uskon normi, tavallisesti alkuperäinen ilmotus, jonka on antanut uskon mysterioihin erityisesti perehtynyt ihminen. Häntä pidetään auktoriteettina uskon asioissa ja hänen sanaansa luotetaan.

Katsokaamme nyt ensin, mitä kaikkien kokemus yhtäpitävästi kertoo uskon sisällöstä. Kiinnittämättä huomiotamme uskon yhteydessä esiintyviin vaihteleviin ajatuskuviin koetamme vain päästä perille tämän kokemuksen yhteisestä ytimestä.

Kuten sanoimme edellä, herää usko ihmisessä silloin, kun ristiriita tunteen ja järjen väliltä on poistettu, kun on löydetty elämänkysymyksen ratkaisu, joka täydellisesti tyydyttää sekä järkeä että tunnetta eikä ole ainoastaan yleisinhimillistä, vaan samalla aito personallistakin laatua. Tämä usko on silloin tahdon esiintymistä näyttämölle. Ja sopusointu on samassa saatu aikaan järjen, tunteen ja tahdon välille.

Se kolmio, joka symbolina kuvaa ihmisen henkistä elämää ja hänen korkeampaa minäänsä, on silloin tullut tasasivuiseksi.

Tarkemman analyysin valossa näkyy tällöin neljäskin tekijä ihmisen uskon-elämässä. Tämä on se mystillinen voima, jota kutsumme rakkaudeksi. Edellä sanoimme, että usko ja rakkaus ovat yhtä, koska molempien salaisuus piilee inhimillisessä tahdossa. Tämä on totta ilmiöllisesti, koska ihmisen tahto on juuri uskoa ja rakkautta toiminnassaan, mutta tarkemmin katsoen se rakkaus, jota ihminen kokee uskossa, ei ole ainoastaan hänen oman henkensä ilmennystä, ei ainoastaan sitä rakkautta, joka hänen omasta puhdistuneesta sydämestään eli tahdostaan lähtee, vaan myöskin jotain muuta. Itse asiassa hän tässä kohtaa ja kokee uskon sisällön ensimmäistä suurta mysteriota. Hän joutuu tekemisiin yliaistillisen ja metafysillisen todellisuuden kanssa, jota hänen ei mitenkään käy kieltäminen, vaan jonka tunnustaminen päinvastoin täyttää hänen olemuksensa sanomattomalla riemulla ja autuudella. Jos filosofit ja tiedemiehet hänen uskolleen nauravat, saattavat he sen tehdä ainoastaan niin kauan kuin eivät itse ole kokeneet.

Mikä näet on se metafysillinen todellisuus, joka tulee neljänneksi tekijäksi ihmisen uskossa? Se on jumalan rakkaus – ja koska „jumala on rakkaus“, voimme sanoa: se on jumala. Uskon sisältö on täten elävä todellisuus eikä mikään ajatuskuva.

Kokemus, jonka jokainen uskossa herännyt tekee, on tämä: tajunnan sisäisessä maailmassa tulvii häntä kohtaan ihmeellinen, jumalallinen rakkaus. Mistä se on lähtöisin? Se on personallista laatua. Se ei ole epämääräistä tunnelmaa, vaan sanon kuvaamaton varmuus ja tieto siitä, että joku häntä rakastaa. Tämä häntä rakastava olento on häntä lähempänä kuin hänen oma kätensä ja jalkansa ja kuitenkin se on niin ylhäinen, niin mahtava, niin kunnioitusta herättävä, että hän seisoo sen edessä kuin lapsi vanhempansa. Pelkoa hän ei tunne, sillä hän tietää, että tuo, joka häntä rakastaa, on hänen paras ystävänsä, hänen ehdottomasti viisas, jalo ja puhdas ystävänsä, ja kun sen ystävän isällis-äidillinen rakkaus valuu häneen, tuntee hänkin rakastavansa ja osaavansa rakastaa koko maailmaa. Kuinka hän muuta saattaisi kuin nimittää tätä merkittävää näkymätöntä rakastajaa Jeesuksen tavalla isäkseen tai kaikkien kansojen omaksumalla nimellä jumalaksi? Jumala eli tarkemmin määriteltynä jumalan rakkaus on uskon sisältö ja uskon varsinainen olemus on siis uskoa jumalan rakkauteen. Vanha aleksandrialainen teosofi Plotinos sanoikin sentähden aivan oikein, että jumala ottaa asuntonsa ihmisen sieluun, kun ihminen on mietiskelyn avulla rakentanut sielustaan temppelein jumalalle.

Luther oli kokenut, mitä usko on. Hänkin sanoi, että elävä usko on usko jumalan rakkauteen, ja kokemuksensa nojalla hän lisäsi selittäen, että synty ei itsessään ole se paha, joka vierottaa meidät jumalasta, vaan epäusko.

Nyt nämä kaksi sanaa „usko“ ja „epäusko“ ovat saaneet paljon hämminkiä aikaan protestantisissa maissa. Niitä ei ole ymmärretty Lutherin mielessä, vaan niistä on tehty teologisia keppihevosiä. „Usko yksin tekee autuaaksi“, „epäusko vie kadotukseen“ – tällaiset lauseet ovat vailla kaikkea järkeä, jos niille annetaan

teologis-dogmaattinen merkitys eikä ymmärretä niitä sen mystillisen kokemuksen valossa, joka yksin niitä oikeuttaa. „Usko yksin tekee autuaaksi“ on aivan tosi väitös siinä mielessä, mitä edellä olemme uskosta esittäneet. Samalla tavalla on tosi sen vastakohta: „epäusko vie kadotukseen eli pois jumalasta.“

Kun Luther sanoi, että synti on epätäydellisyyttä eikä sinään vierota meitä jumalasta, puhui hän kokemuksesta. Ihmiskunta on epätäydellinen. Syntiä, erehdyksiä, vääriä tekoja emme saata välttää, niin kauan kuin olemme epätäydellisiä. Mutta nämä eivät itsessään vierota meitä jumalasta. Toisin sanoen: meidän tulee käsittää, että jumala rakastaa meitä epätäydellisyydestämme huolimatta; meidän syntimme eivät merkitse mitään jumalan silmissä; jumala ei meitä tuomitse, sillä jumala on rakkaus. Mutta meihin itseemme syntimme vaikuttavat. Kun teemme syntiä, hämmentyy uskomme jumalan rakkauteen. Epäusko pääsee meissä vallalle. Ja „synti“ personallisessa merkityksessä on siis ihmiselle se, minkä seurauksena on epäusko, joka häiritsee yhteyttämme jumalan kanssa.

Voimme löytää valaisevan analogian jokapäiväisestä elämästä. Kaksi ihmistä rakastaa toisiaan – mies ja vaimo onnellisessa avioliitossa. Toinen alkaa tehdä syntiä, sanokaamme mies. Hän on joskus ajatuksissaan uskoton vaimolleen, lopulta joskus teoissaankin. Hän kuitenkin yhä edelleen rakastaa vaimoaan ja uskoo, etteivät hänen pienet harha-askeleensa saata häiritä heidän onneaan. Mutta sitten tulee näkymätön seuraus. Mies alkaa epäillä viatonta vaimoaan. Hänen silmänsä sokaistuvat ja hänestä alkaa tuntua, että vaimonsa ei häntä rakasta. Epäusko herää hänen sielussaan uskon ja luottamuksen sijaan. Ja kun hän alkaa pukea epäilyksiään sanoiksi, rikkoontuu vähitellen aviopuolisoiden hyvä ja hellä suhde.

Onhan inhimillisessäkin elämässä rakkaus, joka heijastaa ja kuvaa jumalan rakkautta, nimittäin äidin rakkaus, jonka jaloutta ja puhtautta tuhansilla kielillä on ylistetty. Ja totta on, että äiti joka lastaan rakastaa, osaa sekä odottaa että kärsiä. Aina hän uskoo hyvää, aina hän luottaa ja tietää, että pohjaltaan hänen lapsensa ei ole paha. Jos kuin lasta panetellaan, syytetään, nuhdellaan, äidin rakkaus antaa anteeksi, peittää, puhdistaa ja nostaa. Kuten Paavali sanoi: „Rakkaus on pitkämielinen, rakkaus on lempeä; rakkaus ei kadehdi, ei kerskaa, ei pöyhkeile, ei käyttäydy sopimattomasti, ei etsi omaansa, ei katkeroidu, ei lue kärsimäänsä pahaa, ei iloitse vääryydestä, vaan iloitsee totuudesta; kaikki se peittää, kaikki se toivoo, kaikki se kärsii.“

Yhtä mieletöntä kuin lapsen olisi epäillä äitinsä rakkautta, yhtä mieletöntä on itse asiassa ihmisen epäillä jumalan rakkautta. Kuitenkin hän itsestään johtuu sitä tekemään, jos hän „paaduttaa sydäntään“ syntiä tekemällä. Sentähden apostolikin puhuu „luonnollisesta ihmisestä“, joka ei ole herännyt uskon elämään, vaan kulkee ikäänkuin ainaisessa paatumuksessa, tietämättä mitään siitä jumalallisesta rakkaudesta, joka häntä ympäröi ja joka hänenkin sydämensä ovelle alati kolkuttaa.

Kun sanomme, että uskon sisältö on jumala, olemme vasta aivan ylimalkaisesti määritelleet sitä. Kun lisäämme, että se on jumalan rakkaus, olemme havainneet

ensimmäisen salaisuuden uskon mysterioista. Mutta emme sillä läheskään vielä ole tyhjentäneet uskon sisältöä.

Jos nimittäin täällä kristikunnassa kysymme uskossa kokeneilta ihmisiltä, mitä he ovat kokeneet uskon sisällöstä muuta kuin sen, että se on jumalan rakkauden tuntemusta, saamme taas verrattain yksimielisen vastauksen. Melkein kaikki heränneet ihmiset vastaavat meille, että usko on mitä läheisimmässä yhteydessä Jeesuksen Kristuksen persoonan kanssa. Luther esim. selittää meille heti, että jumalan rakkaus meitä kohtaan ilmenee Jeesuksessa Kristuksessa. Tämän me kyllä ymmärrämme tarkottavan aivan järjelle käsitettävää totuutta. Jeesus Kristus on ikäänkuin näyttänyt meille, millä tavalla jumala meitä rakastaa. Hänen persoonassaan on jumalan rakkaus ihmiskuntaa kohtaan täydellisenä ilmennyt. Häntä katsellessamme, hänen rakkauttaan ajatellessamme, siihen uppoutuessamme saamme kuvan jumalan rakkaudesta, niin, hänen rakkautensa voi suorastaan herättää meissä uskon jumalaan ja puhdistaa meitä. Tämän oli Luther kokenut. Hän ei tuntenut toisia uskontoja, mutta katolinen oppi ei tyydyttänyt semmoisenaan hänen totuuden janoaan. Hän taisteli ja kamppaili kunnes hänen sielunsa puhdistui tuskien tulessa, kunnes jumala hänet siunasi ja hän löysi uskon ja rakkauden Jeesuksen Kristuksen jumalallisessa persoonallisuudessa.

Mutta samalla tuo jumalallinen rakkauden ilmeneminen Jeesuksessa Kristuksessa merkitsee muutakin. Jos tiedustelemme uskossa kokeneilta, saamme kuulla, että Jeesus Kristus itse elävänä todellisuutena on läsnä heidän uskossaan. Ei hän ainoastaan ole näyttänyt jumalallisen rakkauden luonnetta, hän yhä sitä näyttää. Ja jollain merkillisellä tavalla hän on niin yhtä tuon jumalan rakkauden kanssa, että hän – Jeesus Kristus – melkein on kuin tuo jumala. Ja täten uskon kokemus tulee kosketelleksi sitä kristillistä dogmia, joka puhuu Kristuksen jumaluudesta, ja me jäämme ihmetellen kysymään, mikä tämä on ja liekö sittenkin tuossa opinkappaleessa jokin syvempi, salainen sisältö.

Ymmärrämme muitta mutkitta, että tämä on ydinkysymys uskon yhteydessä. Käykö usko aina käsi kädessä Jeesuksen Kristuksen persoonan kanssa – onko Jeesus Kristus uskon ehdoton sisältö – vai onko uskoa olemassa ilman Kristusta? Voisihan ajatella, että „Jeesus Kristus“ on nimitys, joka kuvaa määrättyä metafysillistä todellisuutta; sitä samaa todellisuutta saattaisivat silloin toiset kansat ja toiset uskonnot kutsua toisilla nimillä. Mutta vaikka niin olisikin, mistä johtuu, että uskossa kokeneet eivät saata vaihtaa Jeesuksen Kristuksen persoonan toiseen? Vaikka he nimen muuttaisivat, jäisi heillä yhtäkaikki tajuntaan se persoonallisuus, se elävä olento, joka ilmeni maan päällä Jeesuksena Kristuksena. Epäilemättä tässä piilee jokin elämän salaisuus, jota ei käden käänteessä käy sivuuttaminen. Viisainta on sentähden, kuten alussa sanoimme kysyä neuvoa niiltä, jotka ovat kylliksi paljon kokeneet uskon mysterioista voidakseen puhua tiedosta ja kokemuksesta. Ja ketkä tässä suhteessa lienevät kokeneempia kuin ensimmäiset apostolit ja Kristus itse?

Valitsimme niin muodoin uuden testamentin omia kirjoituksia todistajiksemme ja otamme lähinnä hebrealaiskirjeen oppaaksemme, koska se ennen kaikkea selvittelee juuri uskon salaisuuksia.

Pekka Ervast.

(Tietäjä 1918 Heinä-Elokuu N:o 7-8, s. 100-105)

MITÄ ON USKO?

IV.

Mystillinen Kristus.

Usko ei ole niinkään „yksinkertainen“ tai jokapäiväinen asia. Sillä on myste-
rionsa, salaisuutensa, joihin täytyy syventyä ja vihkiytyä. Joka tätä epäilee, lukekoon
esim. seuraavat hebrealaiskirjeen lauseet: „tästä meillä on paljo sanottavaa, ja sitä on
vaikea sanoin selittää, koska olette käyneet kovakorvaisiksi. Sillä te, joiden olisi jo
aika olla opettajia, olette taas sen tarpeessa, että teille opetetaan jumalan sanan
ensimmäisiä alkeita, ja olette tulleet sellaisiksi, jotka tarvitsevat maitoa eikä vahvaa
ruokaa. Sillä jokainen, joka vielä nauttii maitoa, on kokematon vanhurskauden
sanassa, sillä hän on lapsi; mutta vahva ruoka on täysikäisiä varten, niitä varten, joiden
aistit tottumuksesta ovat harjaantuneet erottamaan hyvä pahasta. Jättäkäämme
sentähden Kristuksen opin alkeet ja pyrkikäämme täydellisyyteen, laskematta taas
uudestaan tuota perustusta, joka on parannus kuolleista töistä ja usko Jumalaan, ja
oppi kasteista ja käten päällepanemisesta, kuolleitten ylösnousemisesta ja iankaikki-
sesta tuomiosta; ja niin me tahdomme tehdä, jos jumala muutoin sen sallii.“ (5: 11-14
ja 6: 1-3.)

Edellä olevat lauseet osottavat meille, että hebrealaiskirjeen kirjottajalla on
syvällisiä tietoja henkisen elämän asteista, koska hän tahtoi puhua korkeammista ja
täydellisemmistä asioista, kuin „Kristuksen opin alkeista“. Samalla ne niinkään
määrittelevät mitä alkeihin eli perustukseen kuuluu, josta määrittelystä heti
huomaamme, että nuo alkeet tekivät silloin saman psykologisen palveluksen kuin
esim. teosofinen maailmankatsomus meidän päivinämme, valmistuen sielua uskoa
vastaanottamaan. „Alkeissa“ mainittu „usko jumalaan“ on vain käsitettävä mate-
rialistisen ja ateistisen katsantokannan vastakohtaksi. Varsinainen usko on
hebrealaiskirjeenkin mukaan syvemässä yhteydessä Kristuksen kanssa, jota
sanotaan „uskon alkuunpanijaksi ja täydelliseksi tekijäksi“ (12:2).

Tavallinen erehdys varsinkin kristittyjen kesken on luulo, että teosofiassa ei
tiedetä mitään Kristuksesta. „Teosofithan kieltävät Kristuksen“, kuulee usein

sanottavan. Kuinka suuri erehdys tämä on, sen me teosofit hyvin tiedämme. Me tiedämme, että teosofiassa on alusta saakka puhuttu Kristuksesta, vaikka enimmäkseen tavalla, joka poikkeaa oikeauskoisesta käsityksestä – tai ainakin näyttää poikkeavan. Sillä teosofia kiinnittää enemmän huomiota siihen Kristukseen, jota se kutsuu mystilliseksi Kristukseksi ja joka on „Kristus meissä“. Kristilliset teologitkin puhuvat tästä Kristuksesta, mutta he varottavat samalla antamasta „Kristuksen meissä“ himmentää „Kristusta meidän puolestamme“. He toisin sanoen pitävät aina silmällä Kristuksen ulkonaista ja historiallista lunastustyötä, jota taas teosofia pitää väärinkäsitettyä ja väärennettynä opinkappaleena. Teosofia puolestaan edustaa sitä kantaa, joka ilmenee mystillisen runoilijan Angelus Silesiuksen sanoissa: „Mitä se meitä hyödyttää, jos Kristus syntyisi vaikka tuhat kertaa Betlehemissä, jollei hän kuitenkaan kertaakaan synny meidän omassa sydämessämme?“ Teosofia on alusta saakka opettanut siitä Kristuksesta, joka on meissä, joka meissä syntyy ja kasvaa ja josta Paavalikin puhuu. „Niin monta kuin teitä on Kristukseen kastettu, olette Kristuksen päällenne pukeneet“ (Gal. 3:27) ja „rakkaat lapseni, joiden synnytystuskia minä jälleen kärsin, kunnes Kristus saa muodon teissä“ (Gal. 4:19); sillä, kuten Paavali opetti, meidän on kaikkien määrä päästä „yhteyteen uskossa ja jumalan pojan tuntemisessa, täyteen miehuuteen, Kristuksen täyteen täysi-ikäisyyden määrään“ (Efes. 4:13). Teosofia ottaa täten Kristuskysymyksen käytännölliseltä kannalta. Pääasia on, se sanoo, että me elämme Kristuselämää, että elämässämme seuraamme Kristusta. Tämä taas on mahdollinen sen kautta, että mystillinen Kristus herää ja elää meissä.

Mitä siis on tämä mystillinen Kristus, jonka tulisi herätä elävään tajuntaan ja toimintaan meissä? Onko hän sama kuin evankeliumein historiallinen Jeesus Kristus? Viittasimme jo edellä siihen, että uskovaisten kokemuksessa Jeesus Kristus elää heidän uskossaan. Onko tämä totta ja missä määrin se on totta? Jos mystillinen Kristus on toista kuin historiallinen Kristus, minkätähden nimiä on sekotettu ja miksikä käsitteet itse sekottuvat?

Viivähtäkäämme vielä hetkinen mystillisessä Kristuksessa. Kysykäämme: kuka hän on? Monella teosofilla on ehkä epämääräiset käsitykset hänestä. Hän ei olekaan mikään „hän“, vaan jokin salaperäinen elämänvoima eli prinssiippi: „Kristusprinssiippi“. Kristus on yksi ihmisen seitsemästä prinssiipistä: joko buddhi tai välistä myös aatmaa tai aatmaa-buddhi; joka tapauksessa rakkauden ja tarkemmin määriteltynä veljesrakkauden perusvoima ihmisen sielussa, aivankuin siemen, jonka määrä on itää ja kasvaa sielun maaperässä.

Tämä kaikki on viisasta ja kaunista puhetta siihen saakka, kunnes se muuttuu eläväksi kokemukseksi ja tiedoksi. Elävä kokemus taas todistaa, että ihminen tulee uskossa tietoiseksi jumalan rakkaudesta. Jumalan rakkaus tulvii häntä kohtaan. Hän tietää sisässään, että on olemassa joku, joka äärettömästi häntä rakastaa. Tätä rakastavaa olentoa, jonka yhteyteen hän joutuu ja joka ikäänkuin alkaa elää hänessä,

hän kutsuu jumalakseen – ja myös Kristukseksi. Hänelle selviää, mikä mystillinen Kristus on. Se on jumala.

Mystillinen Kristus on elävä jumala, logos, kuten teosofiassa sanotaan Johanneksen evankeliumin mukaisesti, ei ainoastaan „meissä“, vaan myös meidän ulkopuolellamme. Mystillinen Kristus on samalla kosminen Kristus ja meissä asuva jumala on koko maailmamme jumala, koko aurinkokunnan logos. Emme saa erehtyä pitämään mystillistä Kristusta jonakin personallisena omaisuutenamme, meidän Kristuksenamme, joka elää vain meidän sielussamme. Meidän tulee tietää, että Kristus todella meissä herää, ei tämä ole mikään erikoinen tai uusi inhimillinen voima meissä, vaan todella kosmoksen ristiinnaulittu Jumala, joka pyrkii meissä ylösnousemaan, heräämään ja syntymään.

Tätä kuvaa selvin sanoin hebrealaisepistola heti alussa. Lukekaamme sitä mystillisen Kristuskokemuksen valossa!

„Sittenkuin jumala muinoin monin erin ja monin tavoin oli puhunut isille profeetoissa, on hän näinä viimeisinä päivinä puhunut meille pojassa, jonka hän on pannut kaiken perilliseksi, jonka kautta hän myös maailmat loi ja joka, ollen hänen kirkkautensa säteily ja hänen olemuksensa perikuva ja kantaen kaikki voimansa sanalla, on, sittenkun oli toimittanut puhdistuksen synneistä, istuutunut majesteetin oikealle puolelle korkeuksissa, tullen enkeleitä niin paljon paremmaksi kuin hänen perimänsä nimi on jalompi kuin heidän“ (1: 1-4).

Ensi silmäyksellä tuntuu kuin nämä sanat puhuisivat ainoastaan historiallisesta Kristuksesta, mutta kun tunkeudumme niiden henkeen, huomaamme, että ne yhtä hyvin ja yhtä selvästi puhuvat mystillisestä Kristuksesta juuri inhimilliseltä kannalta, oman kokemuksemme kannalta. Niinhän se on! Ennen oli kaikki tietomme eli paremmin sanoen arvelumme jumalasta ulkoapäin saatua toisten, kokeneiden profeetain opetusten kautta. Me olimme vain „kuulleet“ jumalasta, ei vielä jumalaa „nähtä“. Mutta nyt, meidän äskeisessä kokemuksessamme, olemme kuulleet jumalan oman äänen pojassaan, mystillisessä Kristuksessa, joka on puhunut meille välittömästi, omassa sielussamme. Nyt ei meidän enää tarvitse turvautua ulkonaisiin opettajiin, ja profeettoihin. Nyt olemme nähneet jumalan oman pojan, Kristuksen, kaikessa hänen kunniansaan ja loistossaan. Hän on todella jumala itse, sillä hänen kauttansa on kaikki luotu, hän on kaiken täydellisyyden perikuva ja hänen kädessään on kaikki voima ja valta! Hebrealaisepistola erityisesti terottaa meille, että se on jumala itse, joka on itsensä meille ilmottanut; älkäämme sitä epäillä, vaan uskokaamme.

Samalla hebrealaisepistola vie meidät tarkempaan tuntemukseen siitä jumalan olemuspuolesta, jota uskossa olemme saaneet kokea. Puhuessaan meille jumalan pojasta se tuo mieleemme tuon tärkeän totuuden logoksen kolmiyhteydestä, josta teosofia yhdessä kaikkien uskontojen kanssa opettaa ja jota oppia olemme koettaneet valaista kirjassa „Kirkonopin teosofia“. Jumalan poika on logoksen toinen olemuspuoli, rakkaus, jota erityisesti nimitetään Kristukseksi; tämä jumalallinen

rakkaus ei ole kaunis, epämääräinen tunne, vaan jumalan täydellisyystahto. Se on ihmiskunnan elävä ihanne, täydellinen ihminen, Kristus, joka asuu logoksen tajunnassa. Jumalan rakkaus meitä kohtaan on sentähden sitä, että jumala tahtoo meidät täydellisiksi. Onhan tämänsuuntainen jokainen inhimillinenkin rakkaus. Emmehän mekään soisi, että rakastettumme vajoi pahaan, syntiin, rikokseen! Päinvastoin tahdomme, että hän olisi mahdollisimman hyvä, jalo, epäitsekäs ja viisas. Kuinka sitten jumalan rakkaus olisi muuta kuin jaloin inhimillinen rakkaus korkeimmassa potenssaan? Jumala todella rakastaa lapsiaan täydellisiksi. Jumalan voimakas rakkaus kääntää mieleemme pois pahasta ja synnistä ja saa meidät ikävöimään täydellisyyttä. Hänen rakkautensa puhdistaa meitä askel askeleelta viisauden tullessa ja nostaa meidät vihdoin kirkastuksen vuorelle. Tämä jumalan rakkaus on Kristus.

Mystillisen Kristuksen tuntemisesta lausuikin hebrealaiskirja sattuvasti: „...sanoo herra; olen paneva lakini heidän mieleensä, ja heidän sydämeensä olen ne kirjottava, ja olen oleva heidän jumalansa, ja heistä tulee minun kansani. Ja silloin ei kenenkään tarvitse opettaa kansalaistaan eikä kenenkään veljeään sanoen: ‘tunne herra’; sillä kaikki tuntevat minut, heidän pienimmistään aina suurimpaan saakka.“ (8: 10-11.)

Mutta vielä on ratkaisematta mystillisen Kristuksen suhde historialliseen Kristukseen. Vallitseeko niiden välillä yhteys? Miksi jumalan poikaa nimitetään Kristukseksi? Tai miksi Jeesus on saanut jumalan pojan, Kristuksen, nimen? Onhan kreikkalainen sana „khristos“ laatusana, joka merkitsee „voideltu“ – samaa kuin hebrealainen „messias“. Jos mystillinen Kristus on varsinainen messias, miksi Jeesusta on sillä nimellä kunnioitettu? tai jos Jeesusta pidettiin luvattuna messiaana, miksi jumalalle annettiin nimi messias eli Kristus? Kuten edellä sanoimme, uskossa kokeneet kertovat läheisestä yhteydestään Jeesuksen Kristuksen kanssa. Heidän kokemuksensa on huomioonotettava. Mitä hebrealaiskirje siitä opettaa?

V.

Jeesus Kristus.

Kun uskoa ajattelemme, soivat korvissamme Paavalin kaikuvat sanat: „sillä muuta perustusta ei kukaan voi panna, kuin mikä on pantu, ja se on Jeesus Kristus“ (1 Kor. 3:11). Ne kaikuvat korvissamme, kun tutkimme hebrealaisepistolaa ja koetamme muodostaa itsellemme kokonaiskuvan sen sisällöstä ja tarkotuksesta.

Hebrealaisepistololan ydinoppi on oppi kahdesta „liitosta“, vanhasta ja uudesta. Jumala on kaksi kertaa tehnyt liiton ihmiskunnan kanssa, ensi kerran lupauksessaan Aabrahamille, toisen kerran Jeesuksessa Kristuksessa. Tämä toinen eli uusi liitto on edellistä parempi: „jos tuo ensimmäinen olisi ollut moitteeton, ei toiselle olisi etsitty sijaa“ (8:7). Raamatussamme vanha testamentti kuvaa vanhaa liittoa, uusi testamentti

uutta. Vanhan liiton yhteydessä puhutaan laista, kurista, jumalan vihasta ja uhrista, uuden yhteydessä taas armosta, anteeksiantamisesta, rakkaudesta. Kaksi nimeä esiintyy näiden liittojen symbooleina; uuden liiton symbolina ja panttina on Jeesus Kristus, vanhan edustajana on salaperäinen Melkisedek.

Kysymyksemme kohdistuuikin nyt näihin henkilöihin. Kuka on Jeesus Kristus? Kuka on Melkisedek? Ehkä teosofinen maailmankatsomuksemme auttaa meitä ymmärtämään heitä.

Kuulkaamme, kuinka mahtavasti hebrealaiskirje kuvaa Melkisedekia: „sillä tämä Melkisedek, Saalemin kuningas, jumalan, korkeimman pappi, joka meni Aabrahamia vastaan, hänen palatessaan kuningasta voittamasta, ja siunasi hänet; jolle Aabraham myös antoi kymmenykset kaikesta ja joka ensiksi, niinkuin hänen nimensäkin sanoo, on „vanhurskauden kuningas“, ja sen lisäksi vielä „Saalemin kuningas“, se on „rauhan kuningas“, jolla ei ole isää, ei äitiä, ei sukua, jolla ei ole päivänsä alkua eikä elämänsä loppua, mutta joka on jumalan pojan kaltaiseksi kuvattu – hän pysyy pappina ainaisesti. Katsokaapa, kuinka suuri hän on, hän, jolle itse kantaisä Aabraham antoi kymmenykset parhaimmasta saaliistaan“ (7:1–4). Jeesuksesta taas sanotaan, että hän on tullut „ylimmäiseksi papiksi Melkisedekin järjestyksen mukaan iankaikkisesti“ (6:20).

Melkisedekin salaisuuden ymmärtämiseen auttavat meitä ja meidän teosofista intuitsioniamme varsinkin nuo sanat „rauhan kuningas, jolla ei ole isää, ei äitiä, jolla ei ole päivänsä alkua eikä elämänsä loppua“, sillä voisivatko ne historiallisesti kuulua yhdellekään ihmiskuntamme ihmiselle? Eivätkö ne selvästi ilmaise, että tässä on kysymys olemmasta, joka ei kuulu meidän ihmiskuntaamme, ei ole inhimillisesti syntynyt, vaikkakin hän meidän tähdellämme elää? Onko nyt semmoista olentoa? On useampiakin, on yksi ja on useampia. Melkisedek on sekä yksilöllinen että kollektiivinen nimi. Ei ole vaikea arvata, ketä ja mitä olentoja tuo nimi symbolisoi.

Aikojen aamuna, kun ihmiskuntamme vielä vaelsi ensimmäisessä lapsuudentilassaan, saapui tänne meidän kiertotähteenme joukko olentoja toisesta tähdestä. He tulivat tänne maapallon ihmiskuntaa opettamaan ja ohjaamaan, kasvattamaan ja kehittämään. Maailmassa vallitsee keskinäinen avunannon kaunis laki. Kehitys kävisi hitaasti päinsä, ellei ylemmät ja edistyneemmät auttaisi alempiaan. Vanhemmat veljet uhrautuvat nuorempien puolesta. Sentähden nuokin Venustähden viisaat olennot muuttivat tänne ja perustivat maahan sen salaisen valkoisen veljeskunnan, joka lakkaamatta sen jälkeen on työskennellyt ja uhrautunut ihmiskunnan ja sen henkisesti hapuilevien yksilöiden hyväksi. Madame Blavatskyn Salainen Oppi kertoo näistä suurista viisaista adepteista ja mestareista ja etenkin heidän ihmeellisestä johtajastaan, siitä „viisauden puusta“, „suuresta uhrista“, „hiljaisesta vartijasta“, joka Nirvaanan kynnyksellä istuen alati valvoo ihmisten kehitystä ja kasvua. Hänen alkuperäiset avustajansa ja palvelijansa ovat jo suureksi osaksi poistuneet maapallolta, mutta hän yksin jää uskollisesti loppuun saakka. Hän on „jumalan pojan kaltaiseksi kuvattu“, logoksen, kosmillisen Kristuksen ruumistuma ylhäisissä maailmoissa, salaisen

veljeskunnan ja ainoan ikuisen salaisen koulun iankaikkinen korkein johtotähti ja ylivalvoja. Hän on Melkisedek yksilöllisessä merkityksessä, samoin kuin Melkisedek kollektiivisesti käytetään koko salaisen veljeskunnan yhteisnimityksenä.

Kun nyt Jeesuksesta Kristuksesta sanotaan, että hän on „ylimäinen pappi Melkisedekin järjestyksen mukaan iankaikkisesti“, viitataan siinä selvin sanoin tärkeään teosofiseen oppiin mestareista ja ihmissielun henkisestä kehityksestä. Jeesus on pappi Melkisedekin järjestyksen mukaan, hän on siis käynyt Melkisedekin koulua ja tullut vihityksi koulun järjestyksen mukaisesti. Mutta Melkisedekin koulu on kiertotähtemme salainen koulu, jossa totuuteen pyrkivät ihmissielut käyvät oppimassa, johon johtaa kaita tie ja ahdas portti, ja koska Jeesus on siinä koulussa käynyt, on hän siis ihminen, joka kaitaa tietä kulkiessa aste asteelta on voittanut tien vaikeudet, ottanut vihkimyksen vihkimyksen jälkeen ja vihdoin saavuttanut sen elämän kruunun, sen mestarivihkimyksen, joka iankaikkisiksi ajoiksi tekee hänet „ylimäiseksi papiksi“ ihmisten kesken, heidän opettajakseen, johtajakseen ja vapahtajakseen. Täten hebrealaisepistola täydellisesti tukee teosofista oppia Jeesuksen mestariudesta ja hänen sitä edellä käyvästä kehityksestään.

Pitämällä kiinni tästä näkökannasta Jeesuksen Kristuksen mestariudesta teosofisessa merkityksessä, voisimme siis arvella uskon kokemusten suhteen seuraavaan tapaan. Usko on erikoisesti kristillinen ilmiö. Jeesus Kristus on kristikunnan mestari. Onko siis mitään luonnotonta siinä, että kristitty ihminen uskossaan joutuu tekemisiin oman uskonsa mestarin, Jeesuksen kanssa? Eikö se rakkaus, joka ihmistä uskossa kohtaa, joka virtaa hänen luoksensa näkymättömän olennon puolelta, ole juuri Jeesuksen rakkaus häntä kohtaan? Se jota ensin nimitämme jumalan rakkaudeksi ja joka sitten uskovaisten kokemuksessa näyttäytyy olevan läheisessä suhteessa Jeesukseen Kristukseen, onkin tämän mestarin persoonallinen rakkaus, jota hän tuntee kaikkia niitä ihmissieluja kohtaan, jotka pyrkivät häntä seuraamaan ja olemaan hänen opetuslapsinaan. Se on täten elävä inhimillinen olento, jonka voimakas ja puhdas rakkaus nostaa ja kasvattaa meitä epätäydellisiä ja syntisiä ihmislapsia. Mestari Jeesus on meille mystillisen Kristuksen elävä ruumistuma, kosmillisen logoksen inhimillinen ilmestys, samoin kuin toiset mestarit ovat toisille.

Niin totta kuin tämä onkin, ei se vielä kaikkea selitä. Hebrealaiskirjettä lukiessamme nousee vielä mieleemme ratkaisematon kysymys. Miksi puhutaan vanhasta ja uudesta liitosta? Miksi lausutaan esim. näin: „sanoessaan ‘uuden’ hän on julistanut ensimmäisen liiton vanhentuneeksi; mutta se, mikä vanhenee ja on aikansa elänyt, on häviötänsä lähellä“ (8:13). Jos näillä sanoilla olisi ainoastaan mystillinen merkitys, jos ne vain tarkoittaisivat psykologisia ajanjaksoja ihmissielun kehityksessä, silloin tietysti „vanha liitto“ kuvaisi sitä aikaa, jolloin ihmissielulla ei vielä ole tietoa sisäisestä vapahtajasta, jolloin se vain profeettoihin luottaen uskoo ulkonaiseen jumalaan, ja taas „uusi liitto“ sitä myöhempää sielun ikää, jolloin sielu omassa sisäisessä pyhätyksessään on oppinut tuntemaan sen vapahtajan, sen mystillisen

Kristuksen ja jumalan pojan, sen ainoan totisen jumalan, josta sielu yleensä voi tietoa saavuttaa. Mutta jos niin olisi, minkätähden hebrealaisepistola puhuisi tämän vanhan liiton symbolisesta edustajasta, Melkisedekistä, niin vapisevalla, niin aaveensekaisella kunnioituksella? Kunnioitus on luonnollinen, jos on puhe salaisesta koulusta ja valkoisesta veljeskunnasta – ja että siitä on puhe, olemme edellä näyttäneet. Mutta miksi siinä tapauksessa vanhaa liittoa moititaan ja miksi yleensä puhutaan uudesta ja vanhasta liitosta? Onhan salainen veljeskunta yksi ja muuttumaton onhan jokaisen ihmissielun kuljettava kaita tie sen veljeskunnan pyhään temppeliin. Mikä siinä on uutta, mikä vanhaa? Eihän mikään suhde symy ihmissielun ja salaisen veljeskunnan välillä, ennenkuin ihminen on psykologisesti uudessa liitossa! Kuinka siis Melkisedek saattaisi kuulua „vanhaan“ liittoon? Jos „liittoja“ ymmärretään mystillispsykologisesti, kuuluu Melkisedek ehdottomasti „uuteen“ liittoon.

Tämän nojalla meidän täytyy tulla siihen johtopäätökseen, että hebrealaisepistolän „liitoilla“ on jokin toinen, ehkä historiallinen merkitys. Tai jos merkitys on mystillinen, on se sitä tavalla, jota emme vielä ole oivaltaneet. Tätä seikkaa meidän nyt tulee tutkia.

Pekka Ervast.

(Tietäjä 1918 Syyskuu N:o 9, s. 134-141)

MITÄ ON USKO?

VI.

Vanha ja uusi liitto.

Hebrealaiskirjeen kuvauksen vanhasta ja uudesta liitosta emme voi ymmärtää tarkottavan ainoastaan yksilöllispsykologista mystiikkaa; kuvaus on laadittu siihen tapaan, että se välttämättä tarkoittaa jotain muutakin mysteriota. Jouduimme viime luvussa siihen, että tämä toinen merkitys arvattavasti on historiallista laatua. Jos Melkisedek edustaa salaista veljeskuntaa ja salaisen koulun alkuperäistä metoodia, tuntuu kuin Jesus Kristus, joskin hän on saavuttanut mestariuden Melkisedekin s. o. salaisen koulun järjestyksen mukaisesti, edustaisi jotain omaa uudempaa kehitysjärjestelmää, jota hebrealaiskirje pitää nimenomaan „parempana“. Jos vanhaa kehitystapaa kuvataan sanoilla laki, uhri, kuri, kuvataan taas uutta nimityksillä usko, armo, anteeksianto. „Jos siis täydellisyys olisi ollut saavutettavissa leviläisen pappeuden kautta, sillä sen alla laki kansalle säädettiin, miksi sitten oli tarpeen, että toisenlainen pappi nousi Melkisedekin tavoin, eikä tullut nimitetyksi Aaronin tavoin? Sillä pappeuden muuttuessa tapahtuu välttämättä lainkin muutos.“ (7:11, 12) „Täten kyllä

entinen säännös kumotaan, koska se oli voimaton ja hyödytön – laki ei näet tehnyt mitään täydelliseksi – mutta sijaan pannaan parempi toivo, jonka kautta lähestymme Jumalaa. Ja mikäli tämä ei tapahtunut ilman valantekoa – nuo näet ovat ilman valoa tulleet papeiksi, mutta tässä valalla, sen asettamana, joka sanoi hänelle: „Herra on vannonut eikä sitä kadu: sinä olet pappi iankaikkisesti, – sikäli on myös se liitto parempi, jonka takaajaksi Jeesus on tullut“ (7: 18-22). „Ja noita toisia pappeja on täytynyt olla useampia, koska kuolema ei ole sallinut heistä kenenkään pysyä; mutta tällä on katoamaton pappeus, sentähden, että hän pysyy iankaikkisesti, jonka tähden hän myös voi täydellisesti pelastaa ne, jotka hänen kauttaan jumalaa lähestyvät, koskapa hän aina elää rukoillakseen heidän edestään!“ (7:23-25).

Niin, hebrealaiskirje väittää selvin sanoin, että täydellisyys, ihmiselämän siveellinen ja henkinen päämäärä ei ollut saavutettavissa ennen Jeesuksen Kristuksen ilmestymistä – lain tie ei siihen vienyt. Täydellisyyteen vie ainoastaan se uskon tie, joka Jeesuksessa Kristuksessa on avautunut. Mikä siis on vanhan liiton lain tie, mikä uuden liiton uskon tie? Ja mikä merkitys on käsitteellä täydellisyys?

Nämä seikat selvenevät meille, jos turvaudumme teosofisen maailmankatsomuksen avaamiin näköaloihin.

Samoin kuin hebrealaiskirje opettaa teosofiakin, että ihmiselämän henkinen tarkoitusperä eli ihmissielun kehityksen päämäärä on täydellisyys. Tähän täydellisyyteen sisältyy monenlaisten kykyjen saavuttaminen, mutta lyhyesti määriteltynä se on yksilöllisen ja personallisen tajunnan ääretön syventyminen ja laajentuminen. Tämä tajunnan laajentuminen on, kuten teosofiasta tiedämme, siksi objektiivinen asia, että sillä on suoranaan vastaavaisuutensa ihmisen aineellis-ilmiöllisessä olemuksessa: hänen auransa eli sielullinen ilmakehänsä suurenee ja kirkastuu, samassa määrin kuin hän etenee henkisen kehityksen kaidalla tiellä.

Jos nyt ihmiskunta olisi jätetty yksin – ilman korkeampaa apua – taivaltamaan kehityksen tietä, ymmärrämme, kuinka hidas kehitys olisi ollut. Siirtyminen eläimellisestä vaistoelämästä inhimilliseen ajatteluun olisi vaatinut arvaamattomia ajanjaksoja ja mistä olisi löytynyt porras uskonnolliseen hartauteen ja jumalallisten ihanteiden ymmärtämiseen? Vielä on ihmiskunta syvästi kiinni eläimellisyydessä ja raa'assa itsekkyydessä, mutta toinen puoli sen tajuntaa on kuitenkin kokenut jumalallisen korkeita ja puhtaita ajatuksia ja tunteita. Tämä on ollut mahdollista sen avun kautta, minkä ihmiskunta on saanut korkeampien olentojen puolelta, josta meillä on todistuksena maailman uskonnot ja yleensä kaikki muistomerkit ja jäljet suurten viisaiden ja „jumalan poikain“ esiintymisestä maan päällä.

Siitä lähtien kun Melkisedek joukkoineen muutti maan päälle ja perusti salaisen veljeskunnan ja salaisen koulun, siitä saakka on viisauden salainen tie ollut auki maapallon ihmislapsille. Näiden alkuperäisten opettajien ääni on kehottavana ja kutsuvana kaikunut läpi aikojen: noudattakaa meidän neuvojamme, lapset maan, totelkaa mitä me teille käskemme, tehkää niinkuin me teille opetamme, niin te

viisastutte ja kehitytte. Me ilmoitamme teille elämän lain ja kehityksen salaisen järjestyksen. Jos te lakia tottelette, kasvatte viisaudessa ja tiedossa.

Entä laki? Se oli aina sama. Se aina terotti hyveitä. Ihmisen tuli luopua pahasta – laki selitti mikä oli paha. Hänen tuli pyrkiä kaikkeen hyvään – laki viittasi siihen synnittömyyteen, puhtauteen, jalouteen ja epäitsekkyyteen, joka oli viisauden tunnusmerkki.

Ei tarvinnut ihmiskunnan vaeltaa pimeydessä, sillä valo oli sille näytetty. Puhdistuksen ja vihkimyksen kaita tie, niiden taivaihin nousevat portaat, joiden alin askel kohosi keskellä ihmiselämän iloja ja suruja, oli avattu ja viitotettu. Sillä kulkien, portaita nousten ihmisyksilö kehittyi ja kasvoi. Hän viisastui samassa määrin kuin hän eteni siveellisesti, ja hänen hyvytensä kasvaessa kasvoi hänen kykynsä rakastaa.

Mutta, sanoo hebrealaiskirje, täydellisyys ei sillä tavoin ollut saavutettavissa. Ihminen tosin nousi taivaihin, mutta taivas ei tullut alas maan päälle. Ihminen tosin tuli jumalaksi, mutta jumala ei vielä tullut ihmiseksi. Sillä ihmisen täydellisyys ei ole sitä, että ihminen häipyy jumalaan, vaan sitä, että jumala täyttää ihmisen ihmisenä. Ja kuinka tämä taas oli mahdollista ilman ihmistä, jonka tajunta ulottui koko ihmiskuntaan, koko aurinkokuntaan? Sillä pienemmässä alassa ei suinkaan jumalan itsetajunta voinut liikkua!

Koko ihmiskunta eli sentähden kuin odotuksessa. Se odotti hetkeä, jolloin taivas ja maa ojentaisivat toisilleen kättä, jolloin jumala ja ihmiskunta sulautuisivat yhdeksi. Tämä ei voinut tapahtua Melkisedekin kautta. Melkisedek ja hänen henkijoukkonsa olivat vieraita tällä tähdellä, suuria opettajia ja auttajia, mutta eivät ihmisiä. Ihmiset, jotka kulkivat heidän jäljissään, tulivat henkiolentoina itsetietoisiksi, ehkäpä ihmisinä jumaliksi, mutta ei jumalina ihmisiksi; he nousivat itse jumalan luo, mutta eivät tuoneet jumalaa ihmisten kesken. Missä oli syy ja missä salaisuus? Se oli rakkaudessa ja rakkauden puutteessa.

Melkisedek rakasti ihmiskuntaa, ah, kuinka hän rakasti! Mutta hänen rakkautensa oli kuin vanhemman veljen, kuin ystävän, kuin sukulaisen, jolle on uskottu nuoremman omaisen hollous. Hän ohjaa nuorempansa kehitystä, hän suunnittelee tämän elämänjuoksua, hän opastaa, hän oikaisee, hän neuvoa. Hän on ihmiskunnan jumalallinen kaitsija, jonka huostaan taivaallinen isä on uskonut surujen tähden, ja hän on täydellisyydessään saavuttamaton.

Mutta hänen, Melkisedekin, rakkaus ei ollut niinkuin äidin, joka ymmärtää poikansa täydellisesti, joka heikkoudessa on poikansa tuki ja synnissä hänen turvansa, eikä se ollut niinkuin morsiamen tai yljän, joka unohtaa itsensä rakastettunsa ihailussa, jonka inhimillisen kirkas katse näkee kauneuden, missä vielä on rumaa, ja hyvän, missä vielä on paha. Sillä kuinka hän, joka seisoi äärettömän korkealla, olisi voinut ihailia ja inhimillisellä rakkaudella rakastaa sitä, joka mateli hänen jakojensa juurella? Hän armahti sitä ja sääli sitä, mutta sen syvin salaisuus oli sen itsensä ratkaistava, sen korkein korkeus sen itsensä löydettävä. Jotta jumala osaisi ymmärtää ja rakastaa ihmisiä, täytyy hänen „kaikessa tulla veljiensä kaltaiseksi“ (2:14); ei hän osaisi „sääliä

heikkouksiamme, ellei hän olisi kaikessa kiusattuna samalla lailla kuin mekin“ (4:15), eikä hän osaisi „kiusatuista auttaa, ellei hän itse ole kiusattuna kärsinyt“ (2:18).

Kuinka tämä jumalan ihmiseksi tuleminen, tämä jumalan inkarnatsioni, saattoi käydä päinsä? Kuten sanottu, ainoataan ihmisen välityksellä, joka kaikki ymmärsi ja kykeni kaikkia rakastamaan. Tätä ihmistä Melkisedek odotti, tätä ihmistä odotti jumala.

Oliko sitä ihmistä olemassa? Pieni ryhmä ihmisiä – Melkisedekin valituista – aavisti mysterion lähestymistä, ja yksi heistä – valituista valittu – uhrasi itsensä, jotta mysterio täyttyisi. Se ihminen oli, ja se oli hän, joka viimeisessä ruumistuksessaan kantoi Jeesus Natsarealaisen nimen.

Jeesus Kristus tulee täten ihmiskunnan historian käännekohtaksi, josta uusi ajanjakso alkaa, keskustaksi, johon vanha liitto lakina päättyy ja josta uusi uskossa alkaa. Hän on yksilönä ihmisistä merkittävin, ja me emme suinkaan kykene „päästämään hänen kengännauhojaan“ ei kertomaan hänen yksilöllisen kehityksensä kulkua. Takanaan hänellä on pitkä sarja maallisia ruumistuksia, joiden kuluessa hän kasvoi viisaudessa ja tiedossa. Hän kuului niihin, jotka jo varhain ihastuivat seuraamaan suuria opettajia ja nousemaan kirkkaudesta kirkkauteen Melkisedekin koulun vihkimyksissä. Mutta hän kuului samalla niihin, jotka tahtoivat, ettei mikään inhimillinen olisi heille vieras, ja sentähden syöksyivät kaikkiin kärsimyksiin ja kiusauksiin. „Ja lihansa päivinä hän kovalla huudolla ja kyynelillä uhrasi rukouksia ja anomuksia sille, joka voi pelastaa hänet kuolemasta; ja hänen rukouksensa kuultiin hänen jumalanpelkonsa tähden“ (5:7).

On vain yksi asia, joka aina yksimielisesti kerrotaan hänestä: Vaikka hän tunsikin inhimilliset heikkoudet ja inhimilliset kiusaukset, hän kuitenkin aina oli „ilman syntiä“ (4:15). Kuinka tämä oli mahdollista? Jos hän oli ihminen, kuinka hän saattoi olla ilman syntiä? Jos nuo sanat taas tarkoittavat jumalan inkarnatsionia, sitä, että jumala Jeesuksen Kristuksen kautta tutustui inhimillisiin heikkouksiin ja kiusauksiin, silloin kyllä ymmärrämme, että Jeesus ollessaan jumalan täyttämä oli ilman syntiä.“ Mutta miksihän sitä ollenkaan huomautetaan? Tottahan jumala on ilman syntiä eikä se suinkaan ole Jeesukselle ansioksi luettava, ettei jumala hänen kauttaan tehnyt syntiä. Sitäpaitsi on mahdollista ajatella, että jumala olisi ollut täydellisesti Jeesuksessa hänen aikaisemmissa ruumistuksissaan. Nyt kuitenkin nimenomaan huomautetaan, että Jeesus oli ilman syntiä jo „lihansa päivinä“ – vieläpä juuri niissä. Mikä niin ollen on tämän salaisuuden ratkaisu?

Niin, Jeesuksen erikoisuus oli juuri siinä, että hän alusta saakka, siis siitä hetkestä lähtien, jolloin hän aloitti esoteerisen itsekasvatuksensa, oli „ilman syntiä“. Hebrealaiskirjeen sepittäjä samoin kuin muut pyhät kirjottajat ovat juuri tällä lausunnolla tahtoneet korostaa sen uuden psykologisen kyvyn, joka Jeesuksessa niin loistavalla tavalla oli etualalla. Ja mikähän mahtanee olla tämä uusi psykologinen kyky?

Se on yksinkertainen asia maailmassa, kun sen nimeltä mainitsemme ja kuitenkin me sillä paljastamme elämän suurimman ja syvimmän salaisuuden.

Tämä merkillinen kyky, joka ottaa pois „synnin“, on rakkaus. Että Jeesus aina oli ilman syntiä, merkitsee, että hän aina rakasti. Hän ei koskaan tehnyt mitään ilman rakkautta. Hän ei koskaan mihinkään uskonut, ennenkuin hänen sydämensä sitä rakasti. Hän oli tavallaan ylpein ja uppiniskaisin ihminen, sillä hän ei koskaan totellut, ennenkuin hän rakasti ja rakkaudessa ymmärsi. Mutta hän rakasti aina.

Hän ei ollut mikään psykologinen mahdottomuus. Jokaisessa ihmisessä on siemen tuohon samaan rakkauden synnittömyyteen. Kun ihminen rakastaa, hän ei voi ajatella alhaista, ei tuntea itsekkäästi, ei tehdä pahaa. Hän on rakkaudessa puhdas ja synnitön. Jeesuksen Kristuksen jälkeen ovat tuhannet ihmiset tunteneet sisimmässään, että rakkaus on synnin vastakohta, mutta lieköhän kukaan vielä niin voimakkaasti rakastanut kuin Jeesus? Jeesus oli todella veljistä ensimmäinen. Buddha oli tuon saman rakkauden partaalla, mutta hän korotti viisauden ylemmäksi, Jeesus sitävastoin asetti rakkauden elämän korkeimmaksi voimaksi.

Ja rakkaus sai ihmeen aikaan. Ennen jumala – logos – oli vain voinut „puhua profetain suun kautta“ (1:1), s. o. ottanut haltuunsa vain osan profetan inhimillisestä olemuksesta, nyt sitä vastoin tapahtui logoksen mieskohtainen inkarnatsioni. Jeesus antoi olemuksensa kokonaan jumalalle.

Jumala siis ilmestyi maan päälle ihmisen olemuksessa. „Ken pojan näkee, hän näkee isän.“ Jumalan tajunta käsitti tästä lähtien koko inhimillisen maailman. Ja sentähden tapahtui niin suuri muutos ihmiskunnan historiassa. Ennen jumala asui taivaissa, nyt jumala oli myös maan päällä ja – „maan alla“, syvimässä helvetissä. Olihan jumala siellä aina ollut – personattomana. Mutta nyt hän oli personallisesti läsnä kaikkialla – myös joka ihmisessä.

Jeesus Kristuksen rakkauden kautta jumala on astunut joka ihmisen sieluun, ja jokainen ihminen, joka maan päälle syntyy, voi löytää jumalan itsestään – jumalan, joka samalla on Jeesus Kristus.

Niin on Jeesuksen Kristuksen kautta „uusi liitto“ solmittu. Uusi tie on auki, uskon tie. Kun ihminen uskossa ottaa vastaan vapahtajan, syntyy Kristus hänen sielussaan. Ei silti „vanha liitto“ ole päättynyt käytännössä. Kyllä ihmiset vielä lain tietä kulkien saattavat pyrkiä täydellisyyteen – ja ennemmin tai myöhemmin he kohtaavat Kristuksen silläkin tiellä. Uusi liitto on vain avannut uuden tien, joka hebrealaiskirjeen ja monen, monen kokemuksen mukaan vie paremmin, s. o. varmemmin ja suuremmin päämäärää, täydellisyyttä kohti.

Uskon tiellä Kristus kuljettaa ihmistä täydellisyyttä kohti. Ja hänen kulkemisensa on elämää täydellisyydessä, sillä se on elämää rakkaudessa. Mutta rakkaudella on selvät tunnusmerkit, joista Kristus ihmisen sielussa opettaa. Sentähden on meidän välttämättömästi käsitettävä rakkaus ja täydellisyys Kristuksen hengen mukaisesti. Katsokaamme siis, mitä täydellisyys on tässä uudessa merkityksessä.

Pekka Ervast.

(Tietäjä 1918 Lokakuu N:o 10, s. 167-172)

MITÄ ON USKO?

VII.

Täydellisyys.

Laki, josta hebrealaiskirje nimenomaan sanoo, ettei se „tehnyt mitään täydelliseksi“ (7:19), on saman auktoriteetin mukaan „vain tulevan hyvän varjo eikä itse kappalten perikuva“ (10:1). Perikuva on tietenkin Kristus eli jumalan rakkaus, joka Jeesuksen Kristuksen esiintymisen kautta ja jälkeen on jokaisen ihmissielun omaksuttavissa uskossa. Jumalan rakkautta ei voida noudattaa eli matkia niinkuin lakia, se on uskossa eletävä.

Tällä määritelmällään hebrealaiskirje asettaakin vanhan ja uuden liiton välisen eron silmiinpistäväan valaistukseen. Vanha liitto nojautuu muotoon, uusi henkeen. Vanhassa liitossa täydellisyys on ulkoapäin nähty ihanne, uudessa sen on elämää hengen täydellisyydessä. Kun pyhä ihminen tekee pyhiä ja hyvin tekoja, sanovat ne, joiden ajatukset kulkevat vanhan liiton suuntaan: „noudattakaamme hänen esimerkkiään; tehkäämme yhtä kauniita ja hyviä tekoja, niin tulemme mekin pyhiksi.“ Mutta uuden liiton ihmiset tietävät ja sanovat: „eivät mitkään teot, olivatpa kuinka hyviä ja pyhiä tahansa, tee meitä pyhiksi; ne joko vierottavat meitä pyhydestä tai lähentelevät meitä siihen, mutta ainoa keino tulla pyhäksi on löytää pyhyiden salaisuus omassa olemuksessamme.“ Emme koskaan voi tehdä itseämme täydellisiksi; voimme ainoastaan tulla siksi siten, että täydellisyyden elämä meissä puhkeaa. Emme koskaan voi saavuttaa täydellisyyttä ajassa; mutta täydellisyyden ikuinen elämä voi uskon kautta syntyä meissä.

Vanhan liiton ihmiset luulevat, että heidän on opittava ajattelemaan määrätyllä tavalla ja määrättyitä asioita (hyveitä, totuuksia), jotta ihanne ottaisi heissä muodon. Mutta uuden liiton ihmiset tietävät, että jumalan rakkaus — Kristus — yksin voi kullekin yksilökohtaisesti määrätä, miten ja mistä hänen on ajateltava. Järjen ja ajatuksen kautta pyritään jumalan rakkauteen, mutta kun usko on herännyt, astuu järki

rakkauden palvelukseen. Ajatuksellaan ihminen ohjaa kohtalooaan, mutta kohtalonsa herra on vain se ihminen, jonka uskossa rakkaus ohjaa ajatusta.

Sanoimme edellä, että Jeesus ei tehnyt syntiä, sentähden että hän oli päässyt perille rakkauden mysterioista. Rakkaus poistaa synnin. Rakkaus selvittää kärsimyksen salaisuuden.

Mikä on kärsimys? Synnin palkka niinkuin kuolemakin. Vanhassa liitossa kärsimys seuraa synnin kintereillä. Synnin pettäjä ihminen paatuu (3:13), ja hänen paatunut, epäuskoinen sydämensä saa hänet luopumaan elävästä jumalasta (3:12), joka silloin vihastuu ja heittää syntisen kärsimyksen tulipätsiin (3:10, 11, 17, 18). Buddhalaiset nimittävät tätä samaa syysuhdetta karman laiksi ja sanovat, että jokainen paha teko, sana ja ajatus tuottaa vastaavan kärsimyksen synnin karmallisena seurauksena. Kärsimys puolestaan opettaa ihmistä kammomaan ja välttämään syntiä. Mutta yhtä vaivaloista ja pitkällistä kuin ihmisen on voittaa synti, yhtä vaikeata hänen on vapautua kärsimyksestä. Lain tiellä vanhassa liitossa ei täydellisyyttä tässä saavutetakaan.

Rakkauden täyttämä ihminen sitä vastoin ei tee syntiä. Hänen „syntinsä ovat anteeksiannetut“, sillä hän ei etsi omaansa. Ja kun hän ei syntiä tee, ei häntä kärsimykseen kohtaa. Rakkaus vapauttaa hänet kärsimyksestä. Hän ei oman itsensä takia osaa kärsiä.

Kuinka tämä on ymmärrettävä? Eikö Jeesus Kristus kärsinyt? Eikö ihminen, jossa Kristus elää, enää tunne kärsimystä? Mutta Jeesustahan kutsuttiin „surujen mieheksi“. Ja kaikki pyhät ihmiset ovat tavalla tai toisella olleet marttyyrejä. Eivätkö he kärsineet? Kyllä pyhät kärsivät niinkuin Jeesuskin kärsi. Mutta he eivät kärsi omien syntiensä tähden. He ottavat toisten synnit päällensä ja kärsivät heidän kanssaan. Heidän kärsimyksensä on yhteiskärsimystä (ruotsiksi *medlidande*). Heidän tajuntansa elää jumalan rakkaudessa, ja jumalan rakkaus elää nyt näkyväistenkin maailmassa.

Rakkauden suuri lunastustyö, joka näkyväisessä maailmassa alkoi Jeesuksesta Kristuksesta, tähtää uudistamaan ja muuttamaan ihmisen ruumiillista olemusta. Kun ihminen luovuttaa järkensä ja ajatuksensa jumalan rakkaudelle, silloin jumalan rakkaus kirkastaa ihmisen aivoja, ja ihmisen sydän muuttaa hänen päähänsä. Ihminen ei enää usko pahaa. Hän näkee hyvän piilevän kaikkialla. Ja kun ihminen antaa sydämensä jumalan rakkaudelle, silloin jumalallisen rakkauden viisaus puhdistaa ja täyttää hänen sydämensä, niin että ihminen luulee aivonsa muuttaneen rintaansa. Hän ei tunne omia suruja, mutta yhtyy toisten ihmisten sydämiin, kärsii heidän kanssaan, näkee heidän surunsa ja syntinsä ja osaa heitä lohduttaa.

„Taivasten valtakunta on lähestynyt“, sanoi Jeesus. Se oli todella lähestynyt, valtakunta, jossa jumalan rakkaus on hallitsijana, sillä ennen se oli saavutettavissa vain hengessä, mutta nyt se odotti ruumiin kynnyksellä. „Tehkää parannus“, käski Jeesus, „muuttakaa mielenne kokonaan“. Mieli oli muutettava, oli hyljättävä vanhat arvot ja mittapuut. Ennen puhuttiin oikeasta ja väärästä, velasta ja maksusta, rikoksesta,

kostosta, rangaistuksesta. Nyt ei mielessä saa olla muuta kuin rakkautta, iloa, kärsivällisyyttä, anteeksiantoa. „Jos joku lyö sinua poskelle, käännä hänelle toinen.“ „Jos joku vie sinulta takin, anna hänelle paitakin.“ „Älä vastusta sitä, joka paha on.“ Älä anna ruumiisi tehdä rakkauden vastaisia tekoja. Älä itse ole toisenlainen kuin ruumiisi. Jos ruumiisi tuomitsee, kuinka itse olisit laupias? Jos ruumiisi lyö, kuinka itse silloin rakastaisit? Katso rakkauden kautta on ruumiisi lunastettu.

Jeesus Kristus toi rakkauden ruumiin valtakuntaan ja teki siitä taivaan. Taivaassa ei vuoda veri. Älköön ruumiinkaan veri vuotako.

Tässä on huomattava ero vanhan ja uuden liiton välillä. Vanhassa liitossa saattoi laki ja oikeus vaatia, että ihmiset vuodattivat verta ja tappoivat toinen toisensa esim. sodissa. He saattoivat tehdä niin hyvässä tarkoituksessa, jopa „rakkaudessa“. Bhagavad Giitaan ylevän runoelman kehys on sotatanterelta lainattu, itse herra Krishna on mukana taistelussa ja kehottaa ihmistä – Ardshunaa – rohkeasti hyökkäämään vihollisten kimppuun huolimatta siitä, että viholliset olivat hänen omia sukulaisiaan, koska kuitenkin ihmisen aatmaa, hänen todellinen itsensä, oli kuolematon eikä mitään kadottanut ruumiin kuolemassa. Niin ylevä kuin tämä oppi on vanhan liiton valossa, on se uudessa ontto ja hengetön. Rakkaus asuu nyt ruumiin maailmassa, ruumiskin on lunastettu, sentähden ei ruumis saa suorittaa vihan töitä. Tappaminen ei ole rakkautta. Sen alkuperä on vihassa (”kuolema on synnin palkka“). Sentähden rakkauden täydellisyys vaatii ruumiillista tappamattomuutta. Kuolema ei ole pelättävä. „Älkää pelätkö ruumiin tappajaa.“ Mutta varokaa, ettette itse tartu miekkaan.

Täydellisyydestä voisi uuden liiton valossa puhua paljon. Pitäisi esittää kaikki, mitä Kristus on sanoissa opettanut, ja kaikki mitä muuten saatamme ymmärtää hänen olemuksestaan, sillä täydellisyys on Kristus, „kappalten perikuva“. Mutta millä tahansa puhummekin, emme sillä moiti vanhaa liittoa. Täydellisyys – Kristus – on aina ollut sama, „sama eilen, sama tänään ja sama iankaikkisuuksien iankaikkisuuksissa“, ja täydellisyyttä saattoi aina nähdä ja aina tavoitella; se vain ei ollut saavutettavissa samalla tavalla eikä yhtä perinpohjaisesti ennen Kristusta kuin Kristuksen jälkeen. Ihmisen ylemmät käyttövälineet saattoivat kehittyä kuinka täydellisiksi tahansa, mutta hänen fyysillinen ruumiinsa jäi tavallaan kehityksen ulkopuolelle. Itämaiden uskonnoissa huomaammekin usein, että fyysillistä ruumista halveksitaan, että sitä ei aina edes oteta lukuun, kun ihmisen prinsippejä luetellaan. Olemmehan kristinuskonkin aikana nähneet sellaista tendenssiä. Mitä me tässä puhumme Kristuksesta ja hänen työstään ei olekaan suoranaissessa tekemisessä eksoteerisen kristinuskon kanssa. Eivät kristilliset kirkot tänäpäivänä ole selvillä Jeesuksen Kristuksen elämän tehtävästä. „Hedelmästä puu tunnetaan“ ja kristinkirkot ovat pitkin vuosisatoja osottaneet, että heidän puunsa ei vielä ole Kristus, että he eivät vielä ole Kristuksen hengen läpäisemiä. Kieltämättä kirkkojen ansio on suuri: ne ovat säilyttäneet kalliin helmen läpi pimeiden aikojen, aavistamatta itsekään, kuinka kallis heidän helmensä oli. Monet ihmissielut ovat myös löytäneet Kristuksen ja ovat siitä

ainakin osaksi kiitolliset kirkolle. Tulkoon siis kirkkojen osaksi se kiitos ja palkka, minkä ansaitsevat.

Kun hebrealaiskirjeen tavalla sanomme uutta liittoa „paremmaksi“, emme siis tahdo heittää pienintäkään varjoa toisten uskontojen yli. Joka asioita oikein käsittää, hän tietää, että vanha ja uusi liitto eivät olekaan tekemisissä uskontojen kanssa. Tänä päivänä on maan päällä lukuisia uskontoja, joista monet ovat periytyneet kristinuskon edellisiltä ajoilta. Kuuluvatko ne kaikki vanhaan liittoon? Eivät suinkaan. Ei mikään nyt kuulu vanhaan liittoon – koko ihmiskunta on nyt uudessa liitossa jumalan kanssa. Merkitseekö tämä taas, että emme enää osaa kulkea vanhan liiton lain tietä? Ei. Vanha tie on olemassa ja uusi tie, mutta ne lopulta yhtyvät siten, että jokainen tulee kulkeneeksi lopulta uutta tietä.

Tie on yksilöllinen asia. Missä uskonnossa tahansa – tai ilman uskontoa – ihminen saattaa kulkea lain tietä – ja pääsee sangen pitkälle. Missä uskonnossa tahansa – tai ilman nimitettyä uskontoa – ihminen niinkään saattaa kulkea uskon tietä ja edetä pitkälle. Molemmathan etsivät Kristusta „kappalten perikuvaa“, ja molemmat löytävät Jeesus Kristuksen, toinen ennemmin, toinen myöhemmin, koska Jeesus Kristus on logoksen personallinen ilmennysmuoto.

„Yksi on teidän mestarinne.“ Mestareita on monta, monta on Melkisedekin salaisen veljeskunnan adepteja, mutta kaikki he Jeesuksen Kristuksen ilmestymisen jälkeen tunnustavat jumalan rakkauden Kristuksessa korkeimmaksi elämänohjeeksi ja viisauden syvimmäksi saavutukseksi.

Pekka Ervast.

(Tietäjä 1918 Marraskuu N:o 11, s. 197-201)